

دانشگاه علامه طباطبائی
پردیس نیمه حضوری دانشگاه

پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مشاوره

عنوان:

بررسی رابطه ویژگیهای شخصیتی مدیران و جو سازمانی مدارس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان

استاد راهنما

دکتر فریبرز درتاج

استاد مشاور

دکتر عباس عباس پور

نگارش

هاله اعتصامی

تابستان ۱۳۹۰

تقدیم

به:

اولین استاد زندگیم؛

مادر نازنین، مهربان و فداکارم که همواره با محبت‌های بی‌شائبه،
راهنماییها و دعای خیرشان، زمینه ساز رشد، شکوفایی و پیشرفت فرزندانم بوده

و

نیز تقدیم به:

روح ملکوتی پدر فرزانه و شهیدم که حضور معنویش در تمامی مقاطع، روشنگر و
چراغ راه زندگیم بوده است

تقدیر و

تشکر

بدینوسیله از زحمات بی دریغ اساتید ارجمند:

جناب دکتر فریبرز درتاج، که راهنما و مشوق اینجانب در انجام این پژوهش بوده،

و

جناب دکتر عباس عباس پور که با قبول زحمت مشاوره این پژوهش، دلسوزانه

هدایتم نمودند و

جناب دکتر حسن ملکی که از داوری این پژوهش استقبال نموده و با نقطه نظرات

عالمانه خود، اینجانب را بهره مند نمودند؛

کمال سپاسگزاری را داشته و قدردان زحمات همسر، خانواده و دوستانم

باشم.

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی رابطه ویژگیهای شخصیتی مدیران و جو سازمانی مدارس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، انجام گردید. گروه نمونه شامل ۳۰ مدیر ۳۰۰ دبیر و ۴۵۰۰ دانش آموز بود. به منظور سنجش متغیرها، از آزمون شخصیتی نئو(۶۰ گویه ای)، آزمون جو سازمانی (۴۲ گویه ای) و میانگین معدل کل دانش آموزان استفاده گردید که ضریب پایایی برای آزمون نئو ۰/۸۶ و برای آزمون جو سازمانی ۰/۸۱ محاسبه شد. فرضیات پژوهش با روش رگرسیون چند متغیره، تحلیل و با استفاده از نرم افزار SPSS روابط متغیرها مورد بررسی قرار گرفت. یافته های پژوهش نشان داد که بین ویژگیهای شخصیتی مدیران و جو سازمانی مدارس با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد. همچنین معلوم گردید بین ویژگیهای شخصیتی مدیران و پیشرفت تحصیلی؛ بین جو سازمانی باز در مدارس و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان و نیز بین ویژگیهای شخصیتی مدیران و جو سازمانی، رابطه معنادار وجود دارد. محقق، بین جو سازمانی مقاطع متوسطه و راهنمایی تفاوت معناداری بدست نیاورد.

واژگان کلیدی: ویژگی های شخصیتی، جو سازمانی، پیشرفت تحصیلی.

فهرست مطالب

چکیده فارسی

فصل اول- کلیات پژوهش

۱-۱-مقدمه.....

۱-۱۲- بیان.....

مسئله.....

۲..... ۳-اهمیت و ضرورت موضوع

پژوهش..... ۴-اهداف

پژوهش.....

۷..... ۵-۱ فرضیات

پژوهش.....

۷.....

۶-۱-تعاریف نظری مفاهیم و

متغیرها..... ۸

۷-۱-تعاریف عملیاتی مفاهیم و

متغیرها..... ۹

فصل دوم - مباحث نظری و پیشینه پژوهش

۲-۱-مقدمه

.....

۱۰.....

۲-۲ ویژگی‌های شخصیتی

۱۰.....

۲-۲-۱ مبانی مفهوم شناختی

۱۱.....**شخصیت**

۲-۲-۲ شخصیت از دیدگاه

.....**مدیریتی**

۲-۲-۱۲۳ شخصیت و

.....**سازمان**

۱۳.....

۲-۲-۴ شکل گیری

.....**شخصیت**

۱۴.....

۲-۲-۵ نظریه ها و رویکردهای

۱۶.....**شخصیت**

۲-۲-۶ اندازه گیری

.....**شخصیت**

۲-۲-۱۷.. تاریخچه نظریه های عاملی شخصیت و عوامل بنیادین

آن**۲-۲-۲۱۸ پیشنهاد نظری طرح پنج عاملی**

۲۳.....

۲-۲-۹ شاخصهای اصلی آزمون

۲۶.....**ننو**

۲-۳

.....**سازمانی**

۲۸.....

۴۶	تحصیلی.....	۲-۴-۱ مبانی مفهوم شناختی پیشرفت
۴۸	تحصیلی.....	۲-۴-۲ اهمیت و ضرورت مطالعه پیشرفت
۴۹	پیشرفت تحصیلی.....	۲-۴-۳ عوامل موثر در
۵۰	تحصیلی.....	۲-۴-۴ مداخلات پیشرفت
۵۲	تحصیلی.....	۲-۴-۵ ارزشیابی پیشرفت
۵۳	پژوهش.....	۲-۵ پیشینه
۵۳	پژوهش.....	۲-۵-۱ پژوهشهای
۵۴	پژوهش.....	خارجی
۵۸	پژوهش.....	۲-۵-۲ پژوهشهای
۶۲	پژوهش.....	داخلی
۶۲	پژوهش.....	۲-۶ چارچوب نظری
۶۴	پژوهش.....	فصل سوم - روش شناسی پژوهش
۶۴	پژوهش.....	۳-۱ مقدمه
۶۴	پژوهش.....	۳-۲ روش شناسی
۶۴	پژوهش.....	پژوهش

۳-۳ جامعه آماری. حجم نمونه و روش نمونه

گیری..... ۶۴

۳-۴ اجزای کردآوری داده

ها..... ۶۵

۳-۴-۱ معرفی پرسشنامه کوتاه شده ویژگیهای شخصیتی ۵

عاهلی..... ۶۵

۳-۴-۱-۱ اعتبار و پایایی آزمون نئو

..... ۶۶

۳-۴-۱-۲ شیوه نمره گذاری آزمون نئو

..... ۶۷

۳-۴-۲ معرفی پرسشنامه اصلاح شده توصیف جو سازمانی

مدارس..... ۶۸

۳-۴-۲-۱ اعتبار و پایایی پرسشنامه جو

سازمانی..... ۶۸

۳-۴-۲-۲ شیوه نمره گذاری پرسشنامه جو

سازمانی..... ۶۹

۳-۵ نحوه اجرا و کردآوری داده ها پرسشنامه نئو و جو

سازمانی..... ۶۹

۳-۶ روشهای آماری و تجزیه و تحلیل اطلاعات و داده

ها..... ۶۹

فصل چهارم - تجزیه و تحلیل

۴-۱ مقدمه

..... ۷۰

۴-۲ یافته های توصیفی

۷۰.....

۴-۳ یافته های استنباطی

۷۴.....

۴-۳-۱ فرضیه

.....اول

۷۴

۴-۳-۲ فرضیه دوم

۷۹.....

۴-۳-۳ فرضیه سوم

۸۵.....

۴-۳-۴ فرضیه چهارم

۸۶.....

۴-۳-۵ فرضیه پنجم

۸۷.....

فصل پنجم - بحث و نتیجه گیری

۵-۱

.....مقدمه

۹۰.....

۵-۲ خلاصه یافته های تحقیق و بحث در مورد

آن..... ۹۰

۵-۲-۱ خلاصه یافته های فرضیه اول و بحث در مورد

آن..... ۹۰

۵-۲-۲ خلاصه یافته های فرضیه دوم و بحث در مورد	آن.....
۴۱	
۵-۲-۳ خلاصه یافته های فرضیه سوم و بحث در مورد	آن.....
۴۲	
۵-۲-۴ خلاصه یافته های فرضیه چهارم و بحث در مورد	آن.....
۴۳	
۵-۲-۵ خلاصه یافته های فرضیه پنجم و بحث در	مورد آن.....
۵-۴۳-۵ نتیجه گیری کلی	۴۴.....

۵-۴ محدودیت های پژوهش	۴۵.....
-----------------------	---------

۵-۵ پیشنهادها.....	۴۵.....
--------------------	---------

فهرست جداول و نمودارها

جدول ۲-۱ پژوهشهای تایید کننده پنج عامل بزرگ	۳۶.....
جدول ۳-۱ شاخصهای آزمون نئو و سوالات مرتبط با آنها	۶۷.....
جدول ۳-۲ سوالات مربوط به ابعاد شخصیتی نئو	۶۸.....
جدول ۴-۱ توزیع فراوانی و درصد سنی مدیران	۷۰.....

جدول ۲-۴ توزیع فراوانی و تحصیلات مدیران

۷۱.....

جدول ۳-۴ توزیع فراوانی و سنوات خدمت مدیران

۷۲.....

جدول ۴-۴ توزیع فراوانی و درصد معدل، جو سازمانی و ویژگیهای

شخصیتی..... ۷۳

جدول ۵-۴ همبستگی دو رشته ای نقطه ای متغیرهای پیش بین با متغیر ملاک

۷۴.....

جدول ۶-۴ ضریب همبستگی دو رشته ای نقطه ای جزئی با کنترل متغیر جو سازمانی

۷۵.....

جدول ۷-۴ خلاصه مدل برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان توسط متغیر

جو سازمانی و صفت توافق

مدیر.....

۷۶.....

جدول ۸-۴ نتیجه آزمون تحلیل واریانس برای تبیین معناداری مدل رگرسیون

۷۷.....

جدول ۹-۴ ضرایب مدل رگرسیون

۷۸.....

جدول ۱۰-۴ ضریب همبستگی دو رشته ای نقطه ای متغیرهای پیش بین با متغیر ملاک

۷۹.....

جدول ۱۱-۴ ضریب همبستگی دو رشته ای نقطه ای جزئی با کنترل متغیر

برونگرایی..... ۸۰

جدول ۱۲-۴ ضریب همبستگی دو رشته ای نقطه ای جزئی با کنترل متغیر

برونگرایی..... ۸۱

جدول ۱۳-۴ خلاصه مدل برای پیش بینی پ ت توسط متغیر برونکرای و بی ثباتی

هیجان..... ۸۱

جدول ۱۴-۴ نتیجه آزمون تحلیل واریانس برای تعیین

معناداری..... ۸۳

جدول ۱۵-۴ ضرایب مدل رگرسیون

..... ۸۴

جدول ۱۶-۴ ضریب همبستگی دو رشته ای نقطه ای بین دو متغیر جو سازمانی و

پیشرفت تحصیلی..... ۸۵

جدول ۱۷-۴ فراوانی و نسبت توزیع جو سازمانی باز و بسته

..... ۸۵

جدول ۱۸-۴ نتیجه همبستگی دو رشته

ای..... ۸۶

جدول ۱۹-۴ ضریب همبستگی فی برای هریک از صفات شخصیتی با جو سازمانی

..... ۸۷

جدول ۲۰-۴ فراوانیهای مورد مشاهده و مورد انتظار

..... ۸۸

جدول ۲۱-۴ نتیجه آزمون کای اسکوئر

..... ۸۹

نمودار ۲-۱ فرایند شکل گیری جو سازمانی در رویکرد ساختاری

..... ۳۳

نمودار ۲-۲ فرایند شکل گیری جو سازمانی در رویکرد ادراکی

..... ۳۴

نمودار ۲-۳ فرایند شکل گیری جو سازمانی در رویکرد تعاملی

..... ۳۵ نمودار ۲-۴ الگوی رفتار مدیر و معلمان بر

اساس پرسشنامه ۴۲ کویه ای جو سازمانی..... ۲۹

نمودار ۱-۴ توزیع فراوانی و درصد سنی

مدیران..... ۷۰

نمودار ۲-۴ توزیع فراوانی و درصد تحصیلات

مدیران..... ۷۲ نمودار ۳-۴ توزیع فراوانی

و درصد سابقه کار مدیران..... ۷۳

فهرست منابع و مآخذ

منابع

..... فارسی

..... ۹۶

منابع

..... خارجی

..... ۱۰۳

پیوست ها

پرسشنامه آزمون شخصیتی نئو

پرسشنامه جو سازمانی مدارس

چکیده لاتین

فصل اول

طرح و

کلیات پژوهش

۱-۱ مقدمه :

آموزش و پرورش، بزرگترین و تاثیرگذارترین نهاد در عرصه تحول و پیشرفت یک کشور است. اگر بخواهیم دور نمایی زیبا و خواستنی از آینده یک کشور طرح کنیم باید نگاهی ویژه و درخور به آموزش و پرورش داشته باشیم. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، یکی از شاخصهای مهم در ارزیابی آموزش و پرورش است و تمام کوششها و کوششهای این نظام در واقع، پوشاندن جامه عمل به این امر است. به عبارتی، جامعه و به طور ویژه آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت، رشد و تکامل موفقیت آمیز وی و جایگاه او در جامعه علاقه مند و نگران است و انتظار دارد فرد در جوانب گوناگون، اعم از ابعاد شناختی و کسب مهارت و توانایی و نیز در ابعاد شخصیتی، عاطفی و رفتاری، چنان که باید، پیشرفت و تعالی یابد (پاییزی، ۱۳۸۶).

عوامل پیچیده و گاه ناشناخته ای کمیت و کیفیت یادگیری دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی آنان را تحت تاثیر قرار می دهد. عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان فراوانند و در مجموعه ای از عوامل فردی، آموزشی، خانوادگی و اجتماعی طبقه بندی می شود. در بازنگری تعداد زیادی پژوهش مربوط به عوامل پیشرفت تحصیلی، ۲۸۸ متغیر یافت شد که در تحقیقات مختلف، رابطه آنها با پیشرفت تحصیلی و یادگیری مورد بررسی قرار گرفته است (نصرتی سیاهزنگی، ۱۳۸۷). وانگ و همکارانش این متغیرها را در ۳۰ موضوع و در شش طبقه دسته بندی کردند و با استفاده از روش فرا تحلیلی، میزان هویت هریک از شش طبقه را به ترتیب اولویت بر پیشرفت تحصیلی و یادگیری بدست آوردند که به قرار زیر می باشد: الف) ویژگیهای دانش آموزان (ب) تجارب کلاسی (ج) خانه، جامعه و محتوای تربیتی (د) طرح و ارائه ی برنامه ی آموزشی (ه) وضعیت جمعیت دانش آموزان، فرهنگ، سیاست، تجارب و جو مدرسه (و) سازمانهای دولتی و غیر دولتی. در این میان، یکی از عوامل مهم آموزشگاهی که بر رشد و جنبه های دیگر دانش آموز اثر غیرقابل انکاری دارد، شرایط و جو خاص مدرسه است. تحقیقات نشان داده که دانش آموزان در جوی که فشار روانی کمتری داشته باشند، جوی که در آن راهنمایی شده و احساس امنیت کنند، بیشتر سود می برند (علیزاده، ۱۳۸۶).

موضوع جو مدرسه و اثرهای آن بر عملکرد کلی مدرسه در دهه های اخیر، توجه پژوهشگران بسیاری را به خود جلب کرده است. برخی از پژوهشگران معتقدند که جو مدرسه در میان سایر متغیرها ی مربوط به مدرسه از عوامل نادری است که می توان با دستکاری آن به تحقق اهداف تربیتی کمک کرد. (خلخال، بی تا).

احتمالاً متداول ترین عامل درونی مدرسه که به نظر می رسد به نوبه ی خود بر روی جو مدارس اثرگذار باشد،

خصوصیات و ویژگیهای شخصیتی مدیران است. همه مدیران به حکم آن که مدیرند، به یک شیوه عمل نمی کنند، مانند سایر افراد جامعه تفاوتهای فردی، استعدادها، انگیزه ها، رغبتها و تمایلات مخصوص به خود دارند و از نگرش، دانش و نظام ارزشی متفاوتی برخوردارند. این تفاوتها گرچه به ظاهر ممکن است جزیی باشد، هنگامی که از فرایندهای واسطه - شناختی افراد عبور می کنند، به تفاوتهای بسیار بزرگ و نتایج رفتاری کاملاً متفاوت می انجامد. چنین تفاوتهایی عمدتاً از شخصیت هریک از افراد سرچشمه می گیرد (نادریان، ۱۳۸۵).

مدیران، از طریق فهم این موضوع که چطور سبک رهبری می تواند اثرات مثبتی بر جو مدرسه داشته باشد، می توانند مدارس را به سمت اثربخشی بیشتر و حداکثر یادگیری دانش آموزان و پیشرفت تحصیلی هدایت کنند (رابینسون، ۲۰۱۰).

همچنین از آنجا که جو مدرسه اکثراً از کنترل مستقیم مدیر مدرسه یا اعمال نفوذ قوی او ناشی می شود، شایان اهمیت است که مدیران ارتباط نزدیک شیوه های انتخاب و سازماندهی و جو حاکم بر مدرسه را درک کنند (آون، ترجمه سلیمی، ۱۳۸۲).

۲-۱ بیان مسئله :

رشد فزاینده جمعیت، پیشرفت سریع در علوم و تکنولوژی، پیچیده تر شدن فرایند تولید، گسترش سازمانها، افزایش تقاضای اجتماعی برای آموزش و تحول در وظایف و رسالت سازمانهای آموزشی در اوایل هزاره سوم میلادی، وظیفه سنگینی را بر دوش همه تصمیم گیران اجتماعی به ویژه مسئولان آموزش و پرورش قرار داده است. از طرف دیگر، تعلیم و تربیت، فرایندی است فراتر از ارائه و انتقال اطلاعات که نیازمند مهارتهای خاص آموزشی است. این امر نیازمند آن است که مربیان و مدیران و مسئولان آموزشی درک دقیق و درستی از سازمان و مدیریت آموزشی داشته باشند تا بتوانند در جهت بهبود کیفی فعالیتهای آموزشی اقدام کنند (سیادت، نصرآبادی و سلیمی، ۱۳۸۳).

به طور کلی دو دوره زمانی در مورد بررسی و مطالعه اثر پیش بینی کنندگی ویژگیهای شخصیتی بر عملکرد شغلی وجود داشته است که دوره اول تا دهه ۱۹۸۰ بوده و نتایج آن عدم وجود چنین رابطه ای را تبیین می کند و دوره دوم که همراه با فرا تحلیلهایی در این زمینه بوده، دید خوش بینانه تری را نسبت به موضوع مطرح می کند (علیزاده، ۱۳۸۶). امروزه پیشرفت تحصیلی به یکی از متغیرهای اصلی نظام آموزشی تبدیل شده و تحقیقات وسیع و عظیمی را به خود اختصاص داده است تا آنجا که در کانون اصلی توجه دولتها، تقاضای فزاینده ای برای کسب اطلاعات بیشتر درباره ی

نتایج آموزشی بخصوص پیرامون پیشرفت یادگیرنده در موضوعات درسی و عوامل موثر بر پیشرفت فراگیر بوجود آمده است (پاییزی، ۱۳۸۶)؛ به همین دلیل تحلیل عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی و تفحص در عوامل مرتبط با آن می تواند یکی از اساسی ترین مباحث تحقیق در آموزش و پرورش باشد. شناسایی عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موجب می شود تا اقدامات لازم، برای بهبود و افزایش پیشرفت تحصیلی با توجه به آن عوامل صورت گیرد. عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان فراوانند که در مجموعه ای از عوامل فردی، آموزشگاهی، خانوادگی و اجتماعی، طبقه بندی می شود (هرمزی، ۱۳۸۷).

در تحقیقات مربوط به موفقیت تحصیلی، به عوامل بیرون از فرد و گاه به عوامل درونی یادگیری توجه شده است. متغیرهایی همچون منابع آموزشی و تدریس، وضعیت فرهنگ خانواده، نظام شخصیتی یادگیرنده، میزان هوش وی و استعدادهای خاص او و رابطه اش با پیشرفت تحصیلی مورد بررسی و مطالعه قرار گرفته است. در این پژوهشها در مواردی اثر مستقیم متغیرها بر رفتارهای آموزشی یادگیرنده و در مواردی اثر متغیرها از طریق میانجی ها یا متغیرهای واسطه مورد مطالعه قرار گرفته است (هرمزی، ۱۳۸۷).

یکی از عواملی که در افزایش و ارتقای کیفیت فعالیتهای آموزشی، در مدارس موثر است، « فضا یا جو سازمانی»

است. جو سازمانی، وضعیتی است که یک مدرسه را از مدرسه ی دیگر متمایز و متفاوت می سازد (مظفری، ۱۳۷۹).

با آنکه مدارس یک مقطع تحصیلی از قوانین ومقررات یکسان برخوردارند و دستورالعملهای واحدی برای اجرای امور از طرف مقامات بالاتر به آنها ابلاغ می شود، دارای جوسازمانی متفاوت هستند (میرکمالی، ۱۳۸۴).

مدیران در مقایسه با افراد معمولی و سایر کارکنان از قدرت و حق تصمیم گیری بیشتری برخوردارند، شخصیت آنها می تواند در تصمیمات و روشهای آنان تاثیرگذار باشد. به بیان دیگر، مدیران دارای " فلسفه شخصی " هستند که نگرش آنها نسبت به مسائل مختلف سازمان و کارکنان و مسائل پیرامون آنها فعالیتهایشان را تحت تاثیر قرار می دهد. سبک و فلسفه مدیریتی، در هر مدیری تحت تاثیر شخصیت و فرهنگ اوست (جورابچیان، ۱۳۸۶).

یک مدیر می تواند در ایجاد و حفظ فرهنگ و جو سالم در مدرسه موثر بوده و در عین حال پیشرفت را افزایش دهد.

مدیران می توانند تاثیرات مثبتی بر کارایی جمعی، ارتباط، انگیزه و پیشرفت معلمان و دانش آموزان داشته باشند (مک کی، ۲۰۱۰).

تفاوتهای افراد بر پایه شخصیت می تواند منبع توسعه رشد و خلاقیت و یا ریشه تعارض، ناکامی و مشکلات اجتناب ناپذیر سازمانی باشد. شخصیت مدیران تاثیر بارزی بر نحوه نگرش، عملکرد و شیوه مدیریت مدیران دارد، با این حال

یکی از محدود جنبه‌هایی است که کمتر بدان پرداخته شده است (خنیفیر، مقیمی، جندقی، طاهری و سیار، ۱۳۸۸). از آنجا که پیشرفت تحصیلی از معیارهای سنجش کارایی و بازدهی مطلوب مدارس در تمامی مقاطع تحصیلی محسوب می‌شود، مدیران، هر ساله بدنبال کشف و بررسی دلایل افت تحصیلی دانش‌آموزان بوده و تاکنون از بیشترین عللی که مورد ظن مدیران و مسئولین آموزش و پرورش و پژوهشگران قرار گرفته است می‌توان به دلایلی از قبیل: خانواده، نحوه تدریس و آموزش، ضعف یادگیری دانش‌آموزان و محدودیتهای دیگر اشاره نمود. در حالی که محقق با نگاهی دقیق‌تر به مدارس جامعه مورد نظر، دریافته است که: الف) در اکثر مدارس دانش‌آموزان در سطح متوسطی از هوش، استعداد و توان یادگیری قرار دارند؛ ب) خانواده‌های آنان به طور میانگین از لحاظ شرایط اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جزء طبقه متوسط جامعه می‌باشند؛ ج) معلمان و دبیران آنها از نظر سطح تحصیلات، کاربرد فنون آموزش و استفاده از دوره‌های آموزشی و ... تفاوت چشمگیری با یکدیگر نداشته و به جز میزان تجربه، در اکثر موارد در سطوح مشابه علمی و آموزشی قرار دارند و د) از نظر امکانات و فضای آموزشی نیز تشابهی نسبی بین مدارس (مدارس دولتی) وجود دارد.

حال با حذف متغیرهای ذکر شده به عنوان برخی از عوامل دخیل در پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، یکی از مواردی که ذهن محقق را به خود مشغول کرده است، میزان نقش مدیران، سبک رهبری و ویژگیهای شخصیتی آنان است و به این ترتیب سوالی که مطرح می‌شود این است که " آیا بین ویژگیهای شخصیتی مدیران و نیز جو سازمانی مدارس که ناشی از نوع مدیریت است با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه‌ای وجود دارد یا خیر؟".

۳-۱ اهمیت و ضرورت موضوع پژوهش :

بدون شک، در دنیای پیشرفته‌ی امروزی یکی از علائم موفقیت فرد، موفقیت تحصیلی می‌باشد که بدون آن توسعه و ترقی هیچ کشوری امکان پذیر نخواهد بود. ترقی هر کشوری رابطه‌ی مستقیم با پیشرفت علم و دانش و تکنولوژی آن کشور دارد. پیشرفت علمی نیز حاصل نمی‌شود مگر این که افراد متفکر و خلاق، تربیت شده باشند. پیشرفت تحصیلی ضمن این که در توسعه و آبادانی کشور مؤثر است در سطوح عالی منجر به یافتن شغل و موقعیت مناسب و در نتیجه، در آمد کافی می‌شود. دانش‌آموزان و دانشجویانی که از موفقیت‌های تحصیلی برخوردارند خانواده و جامعه با دیده‌ی احترام به آنان می‌نگرد و در جامعه با روحیه و نشاط بیشتری حضور خواهند یافت و در کنار این‌ها از هزینه‌های گزافی که از افت تحصیلی، تحمیل آموزش و پرورش می‌شود کاسته خواهد شد (عباس نژاد سرخی، ۱۳۸۸).

سیف (۱۳۶۳)، به نقل از بلوم می‌نویسد: هنگامی که محیط مدرسه شواهدی حاکی از شایستگی و لیاقت برای

دانش آموز، در طی چند سال اول فراهم کند و در چهار پنج سال بعد نیز همین تجارب موفقیت آمیز تکرار شود، نوعی مصونیت در برابر بیماریهای روانی برای مدتی نامحدود در فرد ایجاد می شود. چنین فردی قادر خواهد بود که به راحتی بر فشارها و بحرانهای زندگی غلبه کند. اهمیت تأثیر پیشرفت تحصیلی در سلامت روانی دانش آموزان به حدی است که برخی از متخصصان آن را حداقل تا نیمه دوم دوره نوجوانی « معیار اساسی » برای تشخیص عملکرد سالم دانسته اند. به عقیده ایشان نوجوانانی که علی رغم برخورداری از هوشبهر طبیعی ، کارکرد رضایت بخشی در مدرسه نداشته باشند، مسائل روانی قابل ملاحظه ای نشان خواهند داد و پیشرفت تحصیلی را به عنوان شاهدی برای سلامت روانی دانش آموزان ارزیابی نموده اند(بیان فر، ۱۳۸۱).

یکی از وظایف مهم والدین، معلمان و مسئولان آموزشگاه و جامعه فراهم نمودن امکانات و شرایطی است که بتواند در جهت موفقیت دانش آموزان موثر واقع شود و نخستین گام در این راستا شناسایی عوامل موثر در پیشرفت تحصیلی آنان می باشد که ضرورت تحقیق در این زمینه را اجتناب ناپذیر می نماید(سیف، ۱۳۸۰).

گذشته از این، سالیانه مبالغ هنگفتی صرف آموزش و پرورش می شود که اگر ضعف و سستی در این نهاد وجود داشته باشد خسارات مالی جبران ناپذیری بر پیکر جامعه وارد می شود . پیشرفت تحصیلی از دغدغه های همیشگی آموزش و پرورش است که تعیین کننده موفقیت سیستم آموزشی کشور است (رشید، ۱۳۸۲).

میزان موفقیت مدرسه با توجه به پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در کسب دانش، نگرش و مهارتها مشخص می شود. مدرسه مسئول فراهم کردن محیط گسترده ایست که در آن آموزش و یادگیری صورت می گیرد . مهمترین ویژگیهای یک مدرسه نگرشها، رفتار معلمان و دیگر کارکنان می باشد و موارد مادی نظیر وسعت کتابخانه، قدمت ساختمان مدرسه و آزمایشگاه در درجه بعدی اهمیت قرار دارند . طبق نظر استوارت پورکی و مارشال اسمیت^۱ "تفاوتهای بین مدارس بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان موثر است و این تفاوت، توسط کارکنان مدرسه قابل کنترل می باشد " (آونز، ترجمه سلیمی، ۱۳۸۲) .

منظور از تفاوتهای قابل تشخیص و کنترل، همان جو مدرسه است. جو مدرسه معمولاً در اولین برخورد مردم هنگام ورود به ساختمان مدرسه نمایانده می شود و آنها را تحت تاثیر قرار می دهد. تجربیات روزمره همه افراد یک مدرسه که شامل دانش آموزان، معلمان و مدیران است با چگونگی ادراک آنها از جو مدرسه مرتبط است(رابینسون ، ۲۰۱۰).

مدیر، از عوامل مهم داخلی بوجود آورنده جو مدرسه است. ارزشها و اعتقادات و اقدامات مدیر بر رفتار دیگران اثر می گذارد؛ لذا مدیر خوب می تواند با ایجاد جو مناسب و مطلوب سازمانی در مدرسه موجبات انگیزش و علاقمندی به

1. Stewart Purkey & Marshal Smith
□Robinson